

דף נא

פ.ט. א. מנחת חביתין, כמה שמן היא טעונה?

ב. מה המשותף למנחת חביתין ולמנחת נסכים; לחביתין ולמנחת נדבה?

ג. מת הכהן הגדול ולא מינו אחר תחתיו, כיצד ומשל מי באה מנחת החביתין?

ד. מי עוד מביא מנחה זו, מלבד הכהן הגדול בכל יום?

ה. מהי מצוותה של המנחה לאחר שנאפתה, ומה דינו של האוכל אותה?

א. מנחת חביתין טעונה שלשת לוגין שמן (על מחבת בשמן – ריבה לה שמן, שלקבוע לה שמן אין צריך, שהרי נאמר 'על מחבת'. וכן ריבה שמן במנחת נסכים, ומסתבר להשוותה למנחת הכבשים ולא לאילים ולפרים, שהרי שניהם של עשרון סולת. כך למד רבי שמעון. רבי ישמעאל בנו של ריב"ב דרש מסלת מנחה תמיד – כמנחת תמידין).

ב. מנחת חביתין ומנחת נסכים תדירות יום יום; (באות חובה); דוחות שבת; וטומאה (תשב"ט סימן). חביתין ונדבה: שתיהן מנחות יחיד, (אם כי לענין כמה דברים נידונית מנחת חביתין כעין מנחת ציבור. ע' תו"י יומא ג; משל"מ; מנחה טהורה כאן; חו"א לג, כ); בגלל עצמן ולא בגלל דבר אחר; באות ללא (יין ו) לבונה (יג"ל). גרסת ה'ברכת הזבח' תש"ט – יג"ל.

ג. כשמת הכהן הגדול ואין אחר תחתיו; לדברי רבי שמעון – באה משל ציבור (חק עולם – משל עולם). ולדברי רבי יהודה: משל יורשין (... מבניו יעשה אתה).

א. נראה שהכוונה לבנו הראוי להיות כהן-גדול תחתיו, עליו מוטל החיוב, אבל אם אין לו אלא בנות, או בן חלל – החובה מוטלת על כלל הציבור (חו"א לד, ג; שפת אמת). ואין כן דעת המנחת חינוך (קלו. וע' מקד"ד סו"י ח). והרש"ש כתב שנראה שאין היורשים מביאים אלא בזמן שירשו ירושה מאביהם. וכל הבנים שוים בה.

ב. הלכה כר' יהודה (לקוטי הלכות עפ"י הרמב"ם תמידין ג, כב. וע' לח"מ, חו"א ועוד).

ואמרו שלרבי שמעון היתה תקנה שהיורשים יביאוה מפני שראו שהלשכה דחוקה. כיון שראו שהיורשים פושעים ואינם מביאים אותה, חזרו והעמידו הדבר על דין תורה שהציבור יביא.

יש מפרשים בדברי התוס' (גב). שגם רבי יהודה אינו חולק על תקנה זו שהציבור יביא. ואולם אין הדבר תואם עם הגירסה שלפנינו במשנת שקלים.

ויש שפרש דברי התוס' באופן אחר. וע' גם בכס"מ ובתוס' יום טוב שנקטו שרבי יהודה חולק על התקנה.

ויש מי שכתב [בישוב דברי הרמב"ם] שלרבי יהודה מצוה לכתחילה על היורשים, ואם לא הביאו מקריבים משל ציבור (עפ"י חו"א מנחות לד, ד).

וי"א שאם מת אחר תמיד של שחר, קריבה המחצית השניה ע"י היורשים כדין תורה, לפי שאין חוששים לפשיעה בפעם אחת וכבר נתחייב הכהן להביאה. ורק בימים האחרים התקינו שתבוא משל ציבור (עפ"י לקוטי הלכות; אור שמח תמידין ג, כב; וזכר יצחק מג – בישוב דברי הרמב"ם).

כאשר מת הכהן ומביאים תחתיו, הריהי באה שלמה בבקר ובערב (כדלהלן גב) ולא לחצאין, וכולה כלייל למזבח.

דין זה אמור הן לר"י (אתה) הן לר"ש (כליל תקטר). ולפי לשון אחת ברש"י אפשר שלר' שמעון באה לחצאין (עפ"י טהרת הקדש). ואולם ב'חדושי הרשב"א' משמע שגם ללשון זו ברש"י הכל מודים שבאה שלמה, כסתמת המשנה, וכסתמת דברי רש"י להלן גב:).

נטמא הכהן או נדחה מחמת מום, ואין כהן גדול אחר, יש אומרים בדעת הירושלמי שאף בזה קריבה המנחה משל ציבור (עפ"י רש"ס שקלים ז ועוד). ויש מי שחולק (ע' מנחת חינוך קלו).

ד. כל כהן הדיוט כשנתחנך לעבודה, מביא מנחה זו.

ומביאה שלמה ולא לחצאין (רמב"ם יג, ד). והוא הדין לכהן גדול כשמתחנך לכהונה גדולה (להלן עת. וכ"פ הרמב"ם. ובלקוטי הלכות העיר על לשון רש"י כאן שאין במשמע כן. וערש"ש).

ה. מנחת חביתין נקטרת כולה ואסורה באכילה ב'לא תעשה' והאוכל ממנה – במלקות (כשאר מנחת כהן. ולמדים שניהם בגזרה שוה כליל כליל ליתן של זה בזה – כליל תקטר ולא תאכל).

דפים נא – נב

צא. א. האם יש דין מעילה בפרת חטאת ובאפרה?

ב. פר העלם-דבר של ציבור ושעירי ע"ז – מאלו כספים הם באים?

א. מדין תורה יש מעילה בפרה (חטאת), אך לא באפרה (חטאת הוא).

יש בפרה מועל אחר מועל כבהמה, ולא כקדשי בדק הבית (עפ"י תוס').

כיון שראו חכמים שהיו מזולזלים בה, שהשתמשו באפרה להניחו על המכה, גזרו בו מעילה (- מעילה מדרבנן, ללא חומש וקרבתן (עתוס'). ובשטמ"ק משמע שמביא קרבן מעילה. וע' הר צבי). כיון שראו שפרשו מספק הזאות כדי שלא למעול בו – חזרו והעמידו על דין תורה, שאין באפר דין 'מעילה'.

ב. פר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז; לדברי רבי יהודה, עושים מגבית מיוחדת מכל איש ואיש, כאשר נתחייבו בהם. ולר' שמעון – מתרומת הלשכה, כשאר קרבנות ציבור (את קרבני לחמי ריח ניחחיי... – ריבה הכתוב קרבנות הרבה להיות כתמידין הבאים מתרומת הלשכה).

א. גם לדעת האומר נגבית מתחילה, משמע בגמרא בהוריות (ג) שנגבית מכלל הציבור, ולא רק מהחוטאים. ועוד משמע שגם אם גבו בסתם ולא פרשו – כשר.

ב. הלכה כדעה ראשונה, שנגבית בתחילה (רמב"ם שקלים ד, ב; סמ"ג עשה מה). יש מפרשים שלא אמר רבי יהודה אלא מתחילה, כלומר קודם שלוקחים מתרומת הלשכה גובעים, אבל אם אינו מספיק משלימים מתרומת הלשכה (עפ"י באר שבע הוריות ג).

דף נב

צא. א. מהי כמות הלבונה הבאה ונקטרת עם מנחת החביתין?

ב. מנחת חביתין הבאה כאשר מת הכהן הגדול, מתי היתה באה ומהן מידות הסולת השמן והלבונה אשר עמה?

א. לדברי אבא יוסי בן דוסתאי, הכהן הגדול מפריש למנחתו שני קמצים של לבונה, קומץ אחד מקריב לחצי העשרון הקרב בשחור ועוד קומץ בין הערבים. ולדברי חכמים אינו מפריש אלא קומץ אחד; חציו מקטיר שחרית וחציו בין הערבים.

א. נחלקו אמוראים בדעת רבי יוחנן, האם הלכה כאבא יוסי או כחכמים, שכמותם משמע מסתם משנה. ואנו נוקטים הלכה כסתם משנה, הלכך הלכה כחכמים (עפ"י רמב"ם מעה"ק יג, ד; מנחה טהורה).